

Needs Assessment and Guidelines for Enhancing Research Competency for Community Colleges

Ubai Madmud^{1*} Rewadee Krahamwong¹ Thaweesak Putsukee¹ and Methi Disawat¹

¹Thaksin University, Thailand

*Corresponding author. E-mail: ubai_m@stcc.ac.th

ABSTRACT

This research aimed to: 1) study the needs for enhancing research competency among community colleges, and 2) study the guidelines for enhancing research competency in the context of community colleges. The research population consisted of 359 community college lecturers. A sample of 189 lecturers was determined using Taro Yamane's formula. Key informants included 12 experts, comprising: 1) administrators or representatives from the Community Colleges Institute, 2) administrators or representatives from individual community colleges, 3) lecturers or academic staff working in higher education institutions, and 4) heads of learning, research, and innovation centers or lecturers responsible for research-related missions at the college level. The research instruments included: 1) a questionnaire on the needs for enhancing research competency among community college lecturers, and 2) a semi-structured interview form to gather expert opinions on guidelines for competency enhancement. Data were analyzed using mean, standard deviation, and Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}), along with content analysis and descriptive narration. The results showed that: 1) community college lecturers had prioritized needs for research competency development in the following order: research skills (PNI_{modified} = 0.221), research knowledge (PNI_{modified} = 0.204), and attitudes or attributes (PNI_{modified} = 0.163); and 2) a set of guidelines for enhancing research competency was developed under the CC-7P Framework, which consists of seven key strategies: 1) Policy Support, 2) People Development, 3) Partnership Building, 4) Platform & Mechanism, 5) Progress Recognition, 6) People Participation, and 7) Pedagogical Integration.

Keywords: Guidelines for Enhancement, Needs Assessment, Research Competency, Community Colleges

ความต้องการจำเป็นและแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับวิทยาลัยชุมชน

อุไพบั หมดหมุด^{1*} เรวดี กระโหมวงค์¹ ทวีศักดิ์ พุฒสุขชี¹ และ เมธิ ดิสวัสดิ์¹

¹มหาวิทยาลัยทักษิณ ประเทศไทย

*Corresponding author. E-mail: ubai_m@stcc.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับวิทยาลัยชุมชน 2) ศึกษาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับวิทยาลัยชุมชน ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ อาจารย์วิทยาลัยชุมชน จำนวน 359 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์วิทยาลัยชุมชน จำนวน 189 คน กำหนดขนาดโดยใช้สูตรของ Taro – Yamane ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 12 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารหรือผู้แทนระดับสถาบันวิทยาลัยชุมชน 2) ผู้บริหารหรือผู้แทนระดับวิทยาลัยชุมชน 3) อาจารย์หรือนักวิชาการที่ปฏิบัติงานระดับอุดมศึกษา และ 4) หัวหน้าศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ วิจัยและนวัตกรรม หรืออาจารย์ที่มีบทบาทตามพันธกิจด้านการวิจัยระดับวิทยาลัยชุมชน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับอาจารย์วิทยาลัยชุมชน และ 2) แบบสัมภาษณ์แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น และใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา แล้วพรรณนาเป็นความเรียง ผลการวิจัยพบว่า 1) อาจารย์วิทยาลัยชุมชน มีความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยเรียงลำดับความสำคัญ คือ ด้านทักษะการวิจัย ($PNI_{modified} = 0.221$) ด้านความรู้การวิจัย ($PNI_{modified} = 0.204$) และด้านทัศนคติหรือคุณลักษณะ ($PNI_{modified} = 0.163$) และ 2) ได้แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย : กรอบ 7P เพื่อขับเคลื่อนวิทยาลัยชุมชน (CC-7P) ประกอบด้วย 7 แนวทาง ได้แก่ : 1) Policy Support : นโยบายส่งเสริมวิจัย 2) People Development : พัฒนาบุคลากรด้านวิจัย 3) Partnership Building : สร้างเครือข่ายการวิจัย 4) Platform & Mechanism : กลไกและแพลตฟอร์มสนับสนุน 5) Progress Recognition : เส้นทางและแรงจูงใจสู่ความก้าวหน้า 6) People Participation : การมีส่วนร่วมของชุมชน และ 7) Pedagogical Integration : บูรณาการวิจัยกับการเรียนการสอนและบริการวิชาการ

คำสำคัญ: แนวทางการเสริมสร้าง, ความต้องการจำเป็น, สมรรถนะการวิจัย, วิทยาลัยชุมชน

บทนำ

ประเทศไทยกำหนดแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) ซึ่งนับเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการกำหนดทิศทางการพัฒนาของประเทศในระยะยาว หนึ่งในสาระสำคัญของแผนแม่บทนี้ คือ การเน้นย้ำบทบาทของ “การวิจัยและพัฒนานวัตกรรม” ว่าเป็นหัวใจสำคัญในการยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศในเวทีระดับโลก (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2566) โดยการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมได้รับการจัดวางให้เป็นรากฐานในการสร้างและต่อยอดองค์ความรู้ใหม่ที่จะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge – Based Economy) และเสริมสร้างความยั่งยืนทางสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ใจความของกรอบยุทธศาสตร์นี้ มีจุดเน้นในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะการเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรทางการศึกษาและการวิจัยในทุกกระดับ ผ่านกระบวนการพัฒนาสมรรถนะและการสร้างแรงจูงใจในการ

ทำงานวิจัยซึ่งถือเป็นปัจจัยที่มีผลโดยตรงต่อคุณภาพของงานวิจัย ที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประเทศได้อย่างเป็นรูปธรรม ให้เกิดการบูรณาการระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคชุมชนในระดับพื้นที่

วิทยาลัยชุมชนเป็นสถาบันอุดมศึกษาภายใต้การกำกับของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชาชนทั่วไปและผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา หนึ่งในพันธกิจหลักของวิทยาลัยชุมชนคือ “การวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น” ซึ่งสะท้อนชัดเจนจากทบัญญัติในพระราชบัญญัติสถาบันวิทยาลัยชุมชน พ.ศ. 2558 ที่กำหนดให้วิทยาลัยชุมชนมีหน้าที่ดำเนินการด้านการวิจัย การให้บริการทางวิชาการแก่สังคม และการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตควบคู่กันไป (สถาบันวิทยาลัยชุมชน, 2563) โดยการวิจัยของวิทยาลัยชุมชนมักมีลักษณะเฉพาะ คือเป็นการวิจัยเชิงพื้นที่ เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน และตอบโจทย์การแก้ไขปัญหาในระดับท้องถิ่นอย่างตรงจุด อย่างไรก็ตาม แม้ว่าพันธกิจด้านการวิจัยจะถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจนในระดับนโยบาย แต่ในทางปฏิบัติ วิทยาลัยชุมชนหลายแห่งยังคงประสบปัญหาในการดำเนินงานวิจัย ทั้งในด้านงบประมาณ บุคลากรผู้มีความรู้ความสามารถที่เพียงพอ และระบบสนับสนุนเชิงโครงสร้างความเป็นแรงจูงใจ จึงอยู่ที่การเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยให้แก่คณาจารย์และบุคลากรในวิทยาลัยชุมชน เพื่อให้สามารถดำเนินงานวิจัยที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับพันธกิจของตน การวิจัยในระดับพื้นที่จึงไม่เพียงเป็นภารกิจที่ต้องทำตามนโยบาย แต่ยังเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาชุมชนในบริบทที่วิทยาลัยชุมชนเป็น “สะพานเชื่อม” ระหว่างสถาบันวิชาการกับประชาชนในพื้นที่

นักวิชาการส่วนใหญ่ที่ศึกษาเรื่องสมรรถนะมักอ้างอิงแนวคิดของ McClelland (1973) ซึ่งชี้ว่า สมรรถนะ (Competency) คือปัจจัยที่แยกผู้ที่ประสบความสำเร็จสูงในการทำงานออกจากผู้ที่ประสบความสำเร็จน้อยกว่า โดยประกอบด้วย ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) และทัศนคติหรือคุณลักษณะ (Attitude) ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่องค์กรต้องการ หากบุคคลมีสมรรถนะตามที่องค์กรคาดหวัง ก็จะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและนำองค์กรไปสู่เป้าหมายได้ (ชูชัย สมितिไกร, 2552) สมรรถนะจึงมีบทบาทสำคัญในการคัดเลือกและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรสิทธิ์ สิทธิอมร (2559) และงานวิจัยของ กุลชาติ พันธวรกุล และเมษา นวลศรี (2564) พบว่า สมรรถนะการวิจัยประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน เช่นกัน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และเจตคติหรือแรงจูงใจ นอกจากนี้ การประเมินความต้องการจำเป็น (Needs Assessment) เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการชี้ให้เห็นถึง “ช่องว่าง” (Gap) ระหว่างสภาพที่เป็นอยู่ (What Is) กับสภาพที่ควรจะเป็น (What Should Be) ซึ่งสามารถนำมาใช้วางแผนพัฒนาและปรับปรุงได้อย่างมีทิศทาง การประเมินดังกล่าวไม่เพียงชี้ปัญหา แต่ยังนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่สร้างสรรค์ ทั้งในระดับกระบวนการและผลลัพธ์ (สุวิมล ว่องวานิช, 2562)

จากเหตุผลข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับวิทยาลัยชุมชน ไม่สามารถดำเนินการโดยใช้แนวทางเดียวกับสถาบันอุดมศึกษาขนาดใหญ่ได้โดยตรง เนื่องจากวิทยาลัยชุมชนมีบริบทเฉพาะทั้งในด้านขนาดองค์กร บทบาทหน้าที่ ทรัพยากรที่จำกัด และกลุ่มเป้าหมายที่มุ่งเน้นการศึกษาตลอดชีวิตมากกว่า การวิจัยเชิงทฤษฎี อีกทั้งยังมีพันธกิจสำคัญในการดำเนินงานวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นเป็นสำคัญ การประเมินความต้องการจำเป็นจึงถือเป็นกลไกสำคัญในการระบุ “ช่องว่าง” ระหว่างสภาพที่เป็นจริงกับสภาพที่คาดหวัง ซึ่งจะนำไปสู่การออกแบบแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการวิจัย สำหรับวิทยาลัยชุมชน ที่สอดคล้องกับบริบทของวิทยาลัยชุมชน เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนพันธกิจด้านการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ เข้าถึงชุมชน และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการสร้างความเข้มแข็งจากฐานรากสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับวิทยาลัยชุมชน
2. เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับวิทยาลัยชุมชน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เรื่อง ความต้องการจำเป็นและแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับวิทยาลัยชุมชน มีระเบียบวิธีวิจัย ตามรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับศึกษาความต้องการจำเป็นการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับวิทยาลัยชุมชน โดยประชากรเป็นอาจารย์ประจำสังกัดสถาบันวิทยาลัยชุมชน ทั้งหมด จำนวน 359 คน ประกอบด้วย วิทยาลัยชุมชน 21 แห่ง ดังนี้ วิทยาลัยชุมชนตราด วิทยาลัยชุมชนตาก วิทยาลัยชุมชนนราธิวาส วิทยาลัยชุมชนน่าน วิทยาลัยชุมชนบุรีรัมย์ วิทยาลัยชุมชนปัตตานี วิทยาลัยชุมชนพังงา วิทยาลัยชุมชนพิจิตร วิทยาลัยชุมชนแพร่ วิทยาลัยชุมชนมุกดาหาร วิทยาลัยชุมชนแม่ฮ่องสอน วิทยาลัยชุมชนยโสธร วิทยาลัยชุมชนยะลา วิทยาลัยชุมชนระนอง วิทยาลัยชุมชนสงขลา วิทยาลัยชุมชนสตูล วิทยาลัยชุมชนสมุทรสาคร วิทยาลัยชุมชนสระแก้ว วิทยาลัยชุมชนสุโขทัย วิทยาลัยชุมชนหนองบัวลำภู และวิทยาลัยชุมชนอุทัยธานี ทำการขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (Yamane, 1973) โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 ต้องใช้กลุ่มตัวอย่าง อย่างน้อยจำนวน 189 คน

1.2 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับศึกษาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับวิทยาลัยชุมชน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งประกอบด้วย 4 กลุ่ม ทั้งหมด 12 คน ประกอบด้วย 1) ผู้บริหารหรือผู้แทนระดับสถาบันวิทยาลัยชุมชน 2) ผู้บริหารหรือผู้แทนระดับวิทยาลัยชุมชน โดยเป็นผู้อำนวยการ หรือรองผู้อำนวยการ 3) อาจารย์หรือนักวิชาการที่ปฏิบัติงานระดับอุดมศึกษา และ 4) หัวหน้าศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ วิจัยและนวัตกรรม และหรืออาจารย์ที่มีบทบาทตามพันธกิจด้านการวิจัยระดับวิทยาลัยชุมชน วิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลพื้นฐานของสถาบันวิทยาลัยชุมชน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือสำหรับศึกษาความต้องการจำเป็นการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับวิทยาลัยชุมชน คือ แบบสอบถามความต้องการจำเป็นการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับวิทยาลัยชุมชน ประกอบด้วย 2 ตอน ที่ 1 ข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) ตอนที่ 2 ความต้องการจำเป็นการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับวิทยาลัยชุมชน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จะสอบถามในสองประเด็น คือ สภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวัง ครอบคลุม สมรรถนะด้านความรู้ การวิจัย (Research Knowledge Competency) สมรรถนะด้านทักษะการวิจัย (Research Skills Competency) สมรรถนะด้านทัศนคติหรือคุณลักษณะ (Attitude Competency)

ซึ่งดำเนินการสร้างและพัฒนา ดังนี้ 1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะ สมรรถนะการวิจัย นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ของวิทยาลัยชุมชน รวมถึงศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบแบบสอบถามเพื่อศึกษาความต้องการจำเป็น 2) กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการ และดำเนินการสร้างแบบสอบถาม นำแบบสอบถามสร้างขึ้นเสนอที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสม ครอบคลุมของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ 3) จากนั้นเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ด้วยการตรวจสอบดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence: IOC) พบว่า มีค่าตั้งแต่ 0.80-100 3) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) กับกลุ่มที่ลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นเท่า 0.88 และ 4) นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดลองใช้ และปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไป เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

2.2 เครื่องมือสำหรับศึกษาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับวิทยาลัยชุมชนคือแบบสัมภาษณ์แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับวิทยาลัยชุมชน สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ ดำเนินการสร้างและพัฒนา ดังนี้

1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะ สมรรถนะการวิจัย นโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยของชาติ วิสัยทัศน์ พันธกิจ ของวิทยาลัยชุมชน รวมถึงศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือที่เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับวิทยาลัยชุมชน

2) นำสารสนเทศที่ได้วางโครงสร้างแบบสัมภาษณ์ เป็นแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interviews) โดยกำหนดขอบเขตเนื้อหา ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยตามกรอบแนวคิดของการวิจัย เสนอที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสมครอบคลุมของเนื้อหาและภาษาที่ใช้

3) จากนั้นนำข้อเสนอแนะที่ได้มาปรับปรุง แก้ไข และนำไปปฏิบัติในภาคสนามต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นแบบสอบถามความต้องการจำเป็นการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับวิทยาลัยชุมชน มีขั้นตอนในการการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) นำแบบสอบถามที่ผ่านการพัฒนา และปรับปรุงจนมีคุณภาพในระดับที่ยอมรับได้ ไปดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

2) นำหนังสือขอความอนุเคราะห์ส่งไปยังสถาบันวิทยาลัยชุมชนเพื่อทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับอาจารย์วิทยาลัยชุมชน 21 แห่ง

3) ดำเนินการติดตามเพื่อให้ข้อมูลครบตามจำนวนที่ทำการขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 189 คน

4) ตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วน สมบูรณ์แล้วไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นแบบสัมภาษณ์แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับวิทยาลัยชุมชน สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ มีขั้นตอนในการการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1) ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นเชี่ยวชาญและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อขอความร่วมมือในการสัมภาษณ์

2) นำหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยพร้อมเค้าโครงวิจัย ติดต่อขอความร่วมมือ พร้อมอธิบายภูมิหลัง วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย

3) นัดวัน เวลา โดยเว้นช่วงเวลาให้ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาเอกสารที่เกี่ยวข้องข้างต้นก่อนการสัมภาษณ์อย่างน้อย 1 สัปดาห์ จากนั้นดำเนินการสัมภาษณ์ตามที่นัดหมาย

4) ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลเป็นลำดับถัดไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นแบบสอบถามที่เป็นความต้องการจำเป็นการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับวิทยาลัยชุมชน ทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีเกณฑ์ค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับน้อย

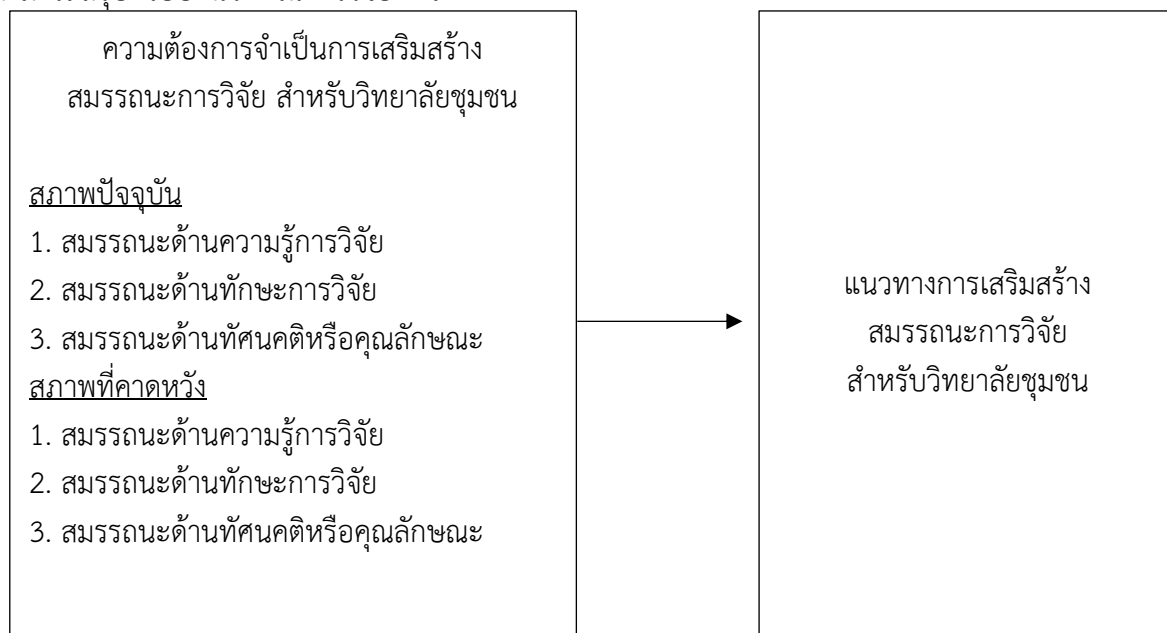
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีความต้องการจำเป็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ส่วนการคำนวณหาดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นด้วยวิธี Modified Priority Needs Index (PNI Modified) (สุวิมล ร่วงวานิช, 2562)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นแบบสัมภาษณ์แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับวิทยาลัยชุมชน เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) แล้วบรรยายเป็นความเรียง โดยคัดเลือกและจำแนกข้อมูล จัดระเบียบข้อมูลให้เป็นระบบ จัดทำบรรณานุกรมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำข้อมูลไปเขียนความเรียงเพื่อแสดงให้เห็นแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับวิทยาลัยชุมชน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องความต้องการจำเป็นและแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับวิทยาลัยชุมชน สามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่า

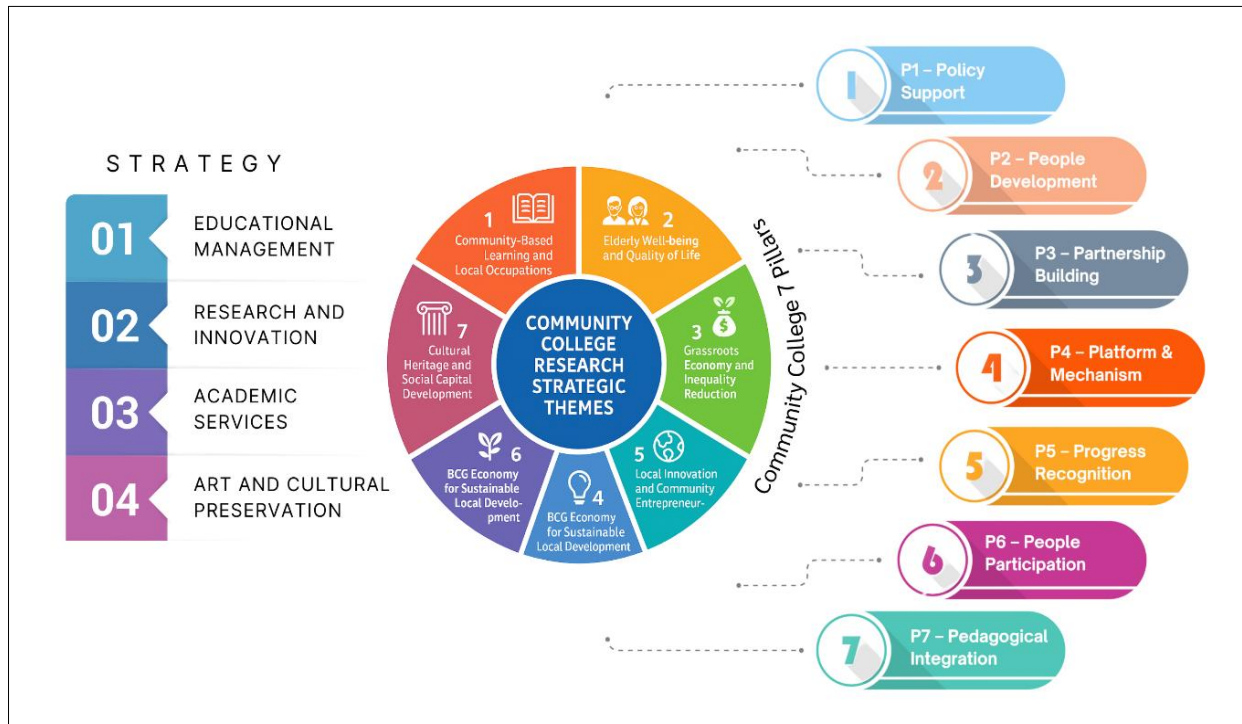
1. ความต้องการจำเป็นการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับวิทยาลัยชุมชน

ความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย ของอาจารย์วิทยาลัยชุมชน ด้วยการวิเคราะห์ค่าดัชนีเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) พบว่า พิสัยดัชนีความต้องการจำเป็น ในภาพรวมมีค่าเท่ากับ 0.195 มีค่าอยู่ระหว่าง 0.163 ถึง 0.221 โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็น ดังนี้ อันดับแรกคือ ด้านทักษะการวิจัย ($PNI_{modified} = 0.221$) อันดับที่สองคือ ด้านความรู้การวิจัย ($PNI_{modified} = 0.204$) และอันดับสุดท้ายคือ ด้านทัศนคติหรือคุณลักษณะ ($PNI_{modified} = 0.163$) โดยมีสมรรถนะการวิจัยที่เป็นสภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$ S.D.= 0.94) และสมรรถนะการวิจัยที่เป็นสภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$ S.D.= 1.00)

2. แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับวิทยาลัยชุมชน

การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับศึกษาแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย สำหรับวิทยาลัยชุมชนที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ร่วมกับข้อมูลพื้นฐานของสถาบันวิทยาลัยชุมชน ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ (Vision) 2) พันธกิจ (Mission) และ 3) ยุทธศาสตร์การวิจัยของสถาบันวิทยาลัยชุมชน ผลจากการวิเคราะห์ทำให้ได้ “แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย : กรอบ 7P เพื่อขับเคลื่อนวิทยาลัยชุมชน (Research Competency Enhancement Guideline : The CC-7P Framework for Driving Community Colleges) หรือ CC-7P

(CC: ย่อมาจาก “Community College” และ 7P: หมายถึง 7 Pillars) หรือ 7 แนวทางเสาหลักที่จะเป็นแนวทางในการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย ได้แก่ : 1) Policy Support : นโยบายส่งเสริมวิจัย 2) People Development : พัฒนาบุคลากรด้านวิจัย 3) Partnership Building : สร้างเครือข่ายการวิจัย 4) Platform & Mechanism : กลไกและแพลตฟอร์มสนับสนุน 5) Progress Recognition : เส้นทางและแรงจูงใจสู่ความก้าวหน้า 6) People Participation : การมีส่วนร่วมของชุมชน และ 7) Pedagogical Integration : บูรณาการวิจัยกับการเรียนการสอนและบริการวิชาการ โดย CC-7P ออกแบบมาเพื่อเป็นแนวทางเสริมสร้างสมรรถนะการและขีดความสามารถด้านการวิจัยของวิทยาลัยชุมชน สามารถเชื่อมโยงได้ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย : กรอบ 7P เพื่อขับเคลื่อนวิทยาลัยชุมชน (CC-7P)

จากภาพที่ 2 สามารถอธิบายแนวคิดและรายละเอียดของแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย : กรอบ 7P เพื่อขับเคลื่อนวิทยาลัยชุมชน ตามแนวทาง CC-7P เป็นกรอบแนวทางเชิงนโยบายที่ออกแบบเพื่อยกระดับสมรรถนะการวิจัยของวิทยาลัยชุมชน โดยเน้นการพัฒนาทั้งระบบ (System) และ ทั้งคน (People) บนฐานชุมชนเป็นศูนย์กลาง (Community-Centered) เพื่อให้วิทยาลัยชุมชนทำหน้าที่เป็น “แหล่งสร้างองค์ความรู้จากพื้นที่” และเป็นกลไกขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่น ที่สอดคล้องกับพันธกิจและยุทธศาสตร์ของวิทยาลัยชุมชน โดยทั้ง 7 แนวทางได้บอกแนวคิดหลัก กิจกรรม และผู้รับผิดชอบ รายละเอียด ดังนี้

แนวทางที่ 1 : Policy Support : นโยบายส่งเสริมวิจัย : แนวทางนี้มุ่งเน้นการกำหนดนโยบายและกรอบยุทธศาสตร์วิจัยที่เป็นระบบ เพื่อให้เกิดทิศทางกลางร่วมกันในระดับสถาบัน โดยยังคงเปิดพื้นที่ให้แต่ละวิทยาลัยสามารถประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง นโยบายที่กำหนดจะต้องเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ พันธกิจและยุทธศาสตร์ 5 ปีของวิทยาลัยชุมชน รวมถึงแนวนโยบายระดับประเทศและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) เพื่อสร้างความสอดคล้องและการขับเคลื่อนที่มีเอกภาพทั่วทั้งระบบ กิจกรรมสำคัญประกอบด้วย การจัดประชุมกำหนดทิศทางเชิงนโยบายร่วมระหว่างส่วนกลางกับวิทยาลัย การจัดทำแผนยุทธศาสตร์วิจัยระดับสถาบัน การพัฒนาคู่มือแนวทางการดำเนินงานวิจัยเชิงนโยบาย และการกำหนดเกณฑ์ประเมินผลตามแผนวิจัยร่วมกัน มีผู้รับผิดชอบหลัก ได้แก่ สถาบันวิทยาลัยชุมชน และคณะกรรมการวิจัยระดับสถาบัน ร่วมกับผู้บริหารของแต่ละวิทยาลัยชุมชน

แนวทางที่ 2 : People Development : พัฒนาบุคลากรด้านวิจัย : แนวทางนี้เน้นการยกระดับสมรรถนะของอาจารย์ในวิทยาลัยชุมชนให้สามารถพัฒนาและดำเนินงานวิจัยได้อย่างมีคุณภาพและเชื่อมโยงกับโจทย์ชุมชนจริง โดยถือว่าอาจารย์เป็น “ทุนมนุษย์” หลักในการขับเคลื่อนพันธกิจด้านวิจัย การพัฒนานั้นทั้งด้านองค์ความรู้ ทักษะการวิจัย และเจตคติเชิงบวกต่อการทำวิจัย โดยมีลักษณะเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ต่อเนื่อง ตั้งแต่ระดับเริ่มต้นไปสู่ระดับเชี่ยวชาญ กิจกรรมที่สำคัญประกอบด้วย การคัดเลือกอาจารย์เป้าหมายเข้าสู่กระบวนการอบรมแบบเข้มข้น (Bootcamp) การจัดระบบพี่เลี้ยงวิจัย (Mentoring) ที่สนับสนุนอย่างใกล้ชิด และการจัดทำแผนพัฒนารายบุคคล (IDP) เพื่อสร้างเส้นทางการเติบโตที่ชัดเจนในบทบาทนักวิจัย มีผู้รับผิดชอบหลัก ได้แก่ งานวิจัยของแต่ละวิทยาลัย ศูนย์พัฒนาบุคลากร และอาจารย์พี่เลี้ยงภายในเครือข่าย

แนวทางที่ 3 : Partnership Building : สร้างเครือข่ายการวิจัย : แนวทางนี้เน้นการสร้างความร่วมมือแบบเครือข่าย (Network Collaboration) ระหว่างวิทยาลัยชุมชนกับหน่วยงานต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกระบบอุดมศึกษา โดยยึดหลัก “พลังร่วม” (Synergy) เพื่อเพิ่มคุณภาพของงานวิจัยและขยายขอบเขตของผลกระทบต่อชุมชน เครือข่ายความร่วมมือครอบคลุมทั้งระหว่างวิทยาลัยชุมชนด้วยกัน กับมหาวิทยาลัยหรือสถาบันวิจัย และกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือภาคประชาสังคม กิจกรรมสำคัญประกอบด้วย การสำรวจและวิเคราะห์ภาคีความร่วมมือ การจับคู่ความสนใจวิจัย (Research Matching) การลงนามข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) และการดำเนินโครงการวิจัยร่วมในประเด็นพื้นที่ร่วมกัน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายตั้งแต่การกำหนดโจทย์ไปจนถึงการนำผลวิจัยไปใช้ มีผู้รับผิดชอบหลัก ได้แก่ ผู้อำนวยการวิทยาลัย คณะกรรมการวิจัย และผู้ประสานงานความร่วมมือของแต่ละวิทยาลัย ร่วมกับภาคีเครือข่ายภายนอก

แนวทางที่ 4 : Platform & Mechanism : กลไกและแพลตฟอร์มสนับสนุน : แนวทางนี้มุ่งสร้างระบบและกลไกที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานของการดำเนินงานวิจัยในวิทยาลัยชุมชน เพื่อให้การวิจัยสามารถขับเคลื่อนได้อย่างต่อเนื่อง ไม่ขึ้นอยู่กับบุคคล แต่มีระบบที่ยั่งยืนได้ด้วยตนเอง กลไกเหล่านี้ต้องรองรับทั้งการบริหารจัดการทุนวิจัย ข้อมูลผลงาน ความร่วมมือ และการสนับสนุนเชิงเทคนิค โดยใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลเป็นเครื่องมือเสริมพลัง กิจกรรมสำคัญประกอบด้วย การพัฒนาแพลตฟอร์มวิจัยออนไลน์ (V-Research Portal) ของวิทยาลัยชุมชน การจัดตั้งกองทุนวิจัยภายใน (Community Research Fund) การพัฒนาระบบติดตามและประเมินผลวิจัย (M&E Dashboard) และการจัดตั้งหน่วยให้คำปรึกษาด้านการวิจัย (Research Support Unit) มีผู้รับผิดชอบหลัก ได้แก่ ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ หน่วยวิจัยของวิทยาลัย ฝ่ายไอที และสถาบันวิทยาลัยชุมชนในฐานะกลไกกลางระดับชาติ

แนวทางที่ 5 : Progress Recognition : เส้นทางและแรงจูงใจสู่ความก้าวหน้า : แนวทางนี้ให้ความสำคัญกับการสร้างระบบแรงจูงใจที่เชื่อมโยง “การทำวิจัย” เข้ากับ “ความก้าวหน้าในสายอาชีพ” ของอาจารย์ โดยยึดหลักการรับรองคุณค่าทางวิชาการและการยอมรับจากองค์กร การวิจัยจึงไม่ใช่ภาระเพิ่มเติม แต่เป็นส่วนหนึ่งของการเติบโตและความภาคภูมิใจในวิชาชีพครู ระบบนี้ยังช่วยปลูกฝังวัฒนธรรมวิชาการที่เห็นคุณค่าของการสร้างองค์ความรู้เพื่อพื้นที่ กิจกรรมสำคัญประกอบด้วย การกำหนดเกณฑ์เลื่อนตำแหน่งวิชาการที่รองรับงานวิจัยเพื่อชุมชน การจัดทำแฟ้มสะสมงานวิจัย (Research Portfolio) การจัดเวทีประกวด/รางวัลนักวิจัยดีเด่น และการพัฒนาเส้นทางความก้าวหน้า (Career Path) สำหรับอาจารย์ที่มีบทบาทนักวิจัย มีผู้รับผิดชอบหลัก ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาบุคลากร งานวิจัย งานบุคคล และผู้บริหารฝ่ายวิชาการของวิทยาลัยชุมชน

แนวทางที่ 6 : People Participation : การมีส่วนร่วมของชุมชน : แนวทางนี้เน้นให้ชุมชนมีบทบาทในฐานะ “ผู้ร่วมวิจัย” มากกว่าจะเป็นเพียงผู้ให้ข้อมูล โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในทุกขั้นตอนของการวิจัย ตั้งแต่การตั้งคำถาม การออกแบบวิธีดำเนินการ การเก็บข้อมูล การวิเคราะห์ผล และการนำไปใช้จริงในพื้นที่ การมีส่วนร่วมนี้ช่วยให้ชุมชนรู้สึกเป็นเจ้าของงานวิจัย และเสริมพลังการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากฐานรากได้อย่างยั่งยืน กิจกรรมสำคัญประกอบด้วย การจัดเวทีชุมชนเพื่อระดมปัญหาและตั้งโจทย์วิจัย การทำงานภาคสนามร่วมระหว่างอาจารย์และชุมชน การถอดบทเรียนร่วม และการนำเสนอผลการวิจัยในเวทีสาธารณะเพื่อผลักดันการใช้ประโยชน์ใน

พื้นที่จริง มีผู้รับผิดชอบหลัก ได้แก่ อาจารย์นักวิจัย ผู้นำชุมชน นักศึกษาอาสา และหน่วยงานบริการวิชาการของวิทยาลัยชุมชน

แนวทางที่ 7 : Pedagogical Integration : บูรณาการวิจัยกับการเรียนการสอนและบริการวิชาการ : แนวทางนี้มุ่งให้กระบวนการวิจัยไม่แยกขาดจากการจัดการเรียนการสอนและภารกิจบริการวิชาการของวิทยาลัยชุมชน แต่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ที่เชื่อมโยง “ห้องเรียนกับพื้นที่จริง” โดยอาจารย์และนักศึกษาร่วมกันเรียนรู้ผ่านโจทย์ปัญหาในชุมชน และนำผลลัพธ์ไปใช้พัฒนาหลักสูตร กิจกรรม หรือการบริการวิชาการให้ตอบสนองต่อบริบทอย่างแท้จริง กิจกรรมสำคัญประกอบด้วย การออกแบบรายวิชาที่ใช้การเรียนรู้จากการวิจัยเป็นฐาน (Research-Based Learning) การทำโครงงานนักศึกษาที่เชื่อมโยงกับชุมชน การทำวิจัยในชั้นเรียน และการบูรณาการข้อมูลวิจัยในการพัฒนาบริการวิชาการและการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น มีผู้รับผิดชอบหลัก ได้แก่ คณาจารย์ผู้สอน นักศึกษา หน่วยงานวิชาการ และหน่วยบริการวิชาการในวิทยาลัยชุมชน

อภิปรายผล

อาจารย์วิทยาลัยชุมชนมีความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย เรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านทักษะการวิจัย ด้านความรู้การวิจัย และ ด้านทัศนคติหรือคุณลักษณะ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะเฉพาะของวิทยาลัยชุมชนที่เน้นงานวิจัยเชิงพื้นที่ ซึ่งต้องอาศัยทักษะที่เฉพาะเจาะจงที่เป็นทักษะการวิจัย เช่น การเก็บข้อมูลภาคสนาม การวิเคราะห์ข้อมูลบริบทท้องถิ่น การสื่อสารกับชุมชน และการถ่ายทอดผลการวิจัยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจริง ทักษะการทำวิจัยในสถานการณ์จริงต้องมีทั้งการเข้าใจชีวิตของคน และสามารถจัดการข้อมูลได้อย่างมีระบบ สิ่งนี้ชี้ให้เห็นว่าความต้องการฝึกฝนทักษะภาคสนามมีความเร่งด่วนและสำคัญยิ่งในการเสริมสร้างสมรรถนะ ด้านความรู้การวิจัย ก็ยังถือเป็นปัจจัยรองรับที่สำคัญ โดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods) และการใช้ข้อมูลท้องถิ่นในกระบวนการวิจัย ซึ่งแม้จะเป็นเรื่องพื้นฐานสำหรับนักวิจัยทั่วไป แต่ในบริบทวิทยาลัยชุมชน อาจารย์ต้องการความรู้ที่เฉพาะเจาะจงกับบริบทพื้นที่ มากกว่าแนวคิดทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ McClelland (1973) ที่ชี้ว่าความรู้จะกลายเป็นสมรรถนะได้ก็ต่อเมื่อสามารถนำไปสู่พฤติกรรมเชิงประสิทธิผลที่ตอบโจทย์บริบทงาน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับผลการศึกษา สุรสิทธิ์ สิทธิอมร (2559) ซึ่งพบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยของครูมัธยมศึกษา มี 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ เจตคติ ความรู้ และทักษะ ในลำดับดังกล่าว นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กุลชาติ พันธวรกุล และเมษา นวลศรี (2564) พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครูปฐมวัย เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านทักษะการวิจัยในชั้นเรียน ด้านความรู้ในการวิจัยในชั้นเรียน ด้านเจตคติต่อการวิจัย และยังสอดคล้องกับงานการศึกษาของ รุ่งนภา ตั้งจิตรเจริญกุล วิชุดา กิจธธรรม และจันทร์เพ็ญ ตั้งจิตรเจริญกุล (2564) สมรรถนะด้านการวิจัยและพัฒนาเป็นส่วนหนึ่งของสมรรถนะหลักในกลุ่มความรู้/ความเชี่ยวชาญ นอกจากนี้ยังเน้นสมรรถนะด้านคุณธรรมจริยธรรม การบริการวิชาการ การพัฒนาผู้เรียน รวมถึงสมรรถนะด้านภาวะผู้นำและการทำงานเป็นทีม ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบที่สะท้อนความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะวิจัยอย่างเป็นระบบ

ผลการวิจัยได้นำเสนอแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยสำหรับวิทยาลัยชุมชน โดยพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดที่เรียกว่า CC-7P (Community College – 7 Pillars) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแนวทางที่ประกอบด้วยเสาหลัก 7 ด้าน ครอบคลุมทั้งระดับนโยบาย โครงสร้าง กลไก วิชาการ บุคลากร งบประมาณ ชุมชน และอื่นๆ ซึ่งล้วนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่เชื่อมโยงการขับเคลื่อนจากส่วนกลางสู่ระดับปฏิบัติการได้อย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับบริบทจำเพาะของวิทยาลัยชุมชนที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากรและการสนับสนุน กล่าวคือ กรอบแนวทางนี้เริ่มจาก Policy Support ซึ่งเน้นการกำหนดนโยบายที่ตอบโจทย์พื้นที่ ไม่ใช่เพียงการถ่ายโอนจากส่วนกลาง ต่อด้วย People Development ที่มุ่งพัฒนานักวิจัยให้มีองค์ความรู้ ทักษะ และเจตคติที่สอดคล้องกับชุมชน Partnership Building ซึ่งถึงความสำคัญของเครือข่ายความร่วมมือเพื่อลดข้อจำกัดด้านทรัพยากร ขณะที่ Platform & Mechanism มุ่งสร้าง

ระบบสนับสนุน เช่น ศูนย์วิจัย กองทุน และหน่วยบริการวิจัย ด้าน Progress Recognition มุ่งเสริมแรงจูงใจในระดับบุคคล ผ่านระบบประเมินผลงาน รางวัล และการเติบโตทางวิชาการ ส่วน People Participation เน้นบทบาทของชุมชนในฐานะผู้ร่วมสร้างโจทย์วิจัยและใช้ประโยชน์ร่วม และสุดท้าย Pedagogical Integration คือการบูรณาการการวิจัยเข้ากับการเรียนการสอน บริการวิชาการ และวัฒนธรรมชุมชน เพื่อปลูกฝังวัฒนธรรมวิจัยให้เกิดขึ้นทั้งองค์กร อย่างยั่งยืน โดยแนวทางดังล่าวามีลักษณะที่สอดคล้องกับแนวคิดการบริหารแบบองค์รวมตามแนวคิดของ สีน งามประโคน พีรวัฒน์ ชัยสุข พระครูภัทรธรรมคุณ พระมหาสมบัติ ธนปัญญา และเกษม แสงนนท์ (2562) กล่าวว่า การบริหารจัดการองค์การทางการศึกษาที่มีประสิทธิภาพควรครอบคลุม การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคลากร และการบริหารทั่วไป ซึ่งต้องดำเนินการควบคู่กับการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การส่งเสริมคุณธรรมในองค์กร และการมีส่วนร่วมของชุมชนทุกระดับ และสอดคล้องกับนโยบาย การบริหารจัดการ และวิสัยทัศน์ (Vision) “วิทยาลัยชุมชนสร้างสรรค์ปัญญา พลังการเรียนรู้ และลดความเหลื่อมล้ำ นำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชน” ของสถาบันวิทยาลัยชุมชน (2563) จากผลการวิจัยสอดคล้องกับ ขจรศักดิ์ วงศ์วิราช ธิติมา คุณยศยิ่ง ณรงค์ คชภักดี และดวงใจ พุทธวงศ์ (2565) ที่เสนอองค์ประกอบการพัฒนาสมรรถนะนักวิจัยในมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ได้แก่ ปัจจัยความสำเร็จ หน่วยสนับสนุน ผลผลิต และกระบวนการดำเนินงาน และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ประทีนทิพย์ พรไชยยา (2561) เสนอแนวทางการดำเนินการสร้างเสริมสมรรถนะการวิจัยมี 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การสร้างความตระหนักการสร้างเสริมสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน 2) การวางแผน 3) การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน 4) การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน 5) การนิเทศให้คำปรึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน 6) การเผยแพร่ผลงานการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อสร้างเสริมสมรรถนะในการวิจัยในชั้นเรียนของครู

สรุปผลการวิจัย

อาจารย์วิทยาลัยชุมชนมีความสำคัญของความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) พบว่า พิสัยดัชนีความต้องการจำเป็นมีค่าอยู่ระหว่าง 0.07 ถึง 0.28 โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็น ดังนี้ อันดับแรก คือ ด้านทักษะการวิจัย ($PNI_{modified} = 0.28$) อันดับที่สอง คือ ด้านทัศนคติหรือคุณลักษณะ ($PNI_{modified} = 0.19$) และอันดับสุดท้าย คือ ด้านความรู้การวิจัย ($PNI_{modified} = 0.07$)

แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัย : กรอบ 7P เพื่อขับเคลื่อนวิทยาลัยชุมชน (CC-7P) สำหรับวิทยาลัยชุมชน ที่ประกอบด้วย 7 แนวทางสำคัญ คือ 1) Policy Support : นโยบายส่งเสริมวิจัย 2) People Development : พัฒนาบุคลากรด้านวิจัย 3) Partnership Building : สร้างเครือข่ายการวิจัย 4) Platform & Mechanism : กลไกและแพลตฟอร์มสนับสนุน 5) Progress Recognition : เส้นทางและแรงจูงใจสู่ความก้าวหน้า 6) People Participation : การมีส่วนร่วมของชุมชน และ 7) Pedagogical Integration : บูรณาการวิจัยกับการเรียนการสอนและบริการวิชาการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สถาบันวิทยาลัยชุมชนควรกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาสมรรถนะการวิจัยให้สอดคล้องกับพันธกิจและบริบทเฉพาะ จากผลการวิจัยที่ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการมีกรอบการพัฒนาที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ของสถาบัน แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) แต่ยืดหยุ่นต่อบริบทเฉพาะของแต่ละวิทยาลัย

1.2 สถาบันวิทยาลัยชุมชนควรจัดตั้งระบบพี่เลี้ยงวิจัย (Mentorship System) และเครือข่ายความร่วมมือเชิงวิชาการ เนื่องจากผลการวิจัยพบว่า “ทักษะด้านการวิจัย” เป็นความต้องการจำเป็นสูงสุดของอาจารย์วิทยาลัยชุมชน จึงควรมีการพัฒนากระบวนพี่เลี้ยงเพื่อเสริมสร้างทักษะวิจัยเชิงปฏิบัติการ

2. ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเชิงระบบที่เอื้อต่อหรือเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนางานวิจัยในวิทยาลัยชุมชน โดยมุ่งวิเคราะห์ตัวแปรด้านระบบบริหารจัดการ โครงสร้างองค์กร งบประมาณ และภาระงานของอาจารย์ ซึ่งมีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานวิจัย อาจใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณหรือเชิงผสม (Mixed Methods) กับกลุ่มประชากรคือผู้บริหารและอาจารย์ในวิทยาลัยชุมชน

2.2 ควรมีการวิจัยและพัฒนา (R&D) โดยออกแบบและทดลองใช้แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในรูปแบบ CC-7P ในการพัฒนาหลักสูตรอบรม กิจกรรมการเรียนรู้ และกลไกสนับสนุนต่าง ๆ โดยทดลองใช้กับอาจารย์ในวิทยาลัยชุมชน แล้วประเมินผลในด้านความรู้ ทักษะ เจตคติต่องานวิจัย และการสร้างสรรค์ผลงานวิจัย เพื่อยืนยันประสิทธิผลของแนวทางดังกล่าวในบริบทจริงของแต่ละพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- กุลชาติ พันธวรกุล และเมษา นวลศรี. (2564). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของครูปฐมวัย สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดปทุมธานี. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 11(3), 1–15.
- ขจรศักดิ์ วงศ์วิราช, ธิติมา คุณยศยิ่ง, ณรงค์ คชภักดี และดวงใจ พุทธรังศรี. (2565). แนวทางการเพิ่มประสิทธิภาพระบบการพัฒนาสมรรถนะนักวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง. วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย, 4(2), 107–122.
- ชูชัย สมितिไกร. (2552). การสรรหาคัดเลือกและการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: วี.พรินท์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประทีนทิพย์ พรไชยา. (2561). การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก, 4(1), 25–36.
- รุ่งนภา ตั้งจิตเรณูกุล, วิชุดา กิจธรรม และจันทร์เพ็ญ ตั้งจิตเรณูกุล. (2564). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นสมรรถนะที่พึงประสงค์ของอาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏ. วารสารครุพิบูล, 8(2), 195–215.
- สถาบันวิทยาลัยชุมชน. (2563). รายงานประจำปี 2563 สถาบันวิทยาลัยชุมชน. กรุงเทพฯ: สถาบันวิทยาลัยชุมชน.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570). สืบค้นจาก <https://www.nesdc.go.th>.
- สิน งามประโคน, พีรวัฒน์ ชัยสุข, พระครูภัทรธรรมคุณ, พระมหาสมบัติ ธนปญโญ และเกษม แสงนนท์. (2562). การบริหารการศึกษา: แนวคิด ทฤษฎีและรูปแบบการบริหารจัดการ. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์, 6(3), 134–146.
- สุรสิทธิ์ สิทธิอมร. (2559). การพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยและพัฒนาด้วยการเสริมสร้างพลังและการรับรู้ความสามารถของตน สำหรับครุมัธยมศึกษา. วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 10(2), 174–185.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2562). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than for “intelligence”. American Psychologist, 28(1), 1–14.

Yamane, T. (1973). Statistics: An introductory analysis. (3rd ed.). New York: Harper & Row.